08/04/2022

Αποκαλυπτήρια προτομής του Διονυσίου Σολωμού την ημέρα της γέννησής του

/ Επικαιρότητα

Μία ξεχωριστή εκδήλωση θα γίνει σήμερα στο Μουσείο Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων στη χώρα της Ζακύνθου για τα αποκαλυπτήρια της προτομής του Διονυσίου Σολωμού, ένα έργο του γλύπτη Γεωργίου Συννέφα (1883-1961).

Η προτομή δωρήθηκε στο Μουσείο από τον Πρέσβη ε.τ. Χαράλαμπο Παν. Μάνεση. Η τελετή θα πραγματοποιηθεί απόψε, Παρασκευή 8 Απριλίου, γενέθλιο ημέρα του ποιητή και ώρα 19:00.

Το πρόγραμμα της εκδήλωσης περιλαμβάνει χαιρετισμό της Προέδρου του Μουσείου Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων Ελένης Πυλαρινού, ομιλία του κ. Μάνεση με θέμα: «Ο γλύπτης Γεώργιος Συννέφας (1883-1961)» και ανάγνωση και απαγγελία από μαθητή/μαθήτρια για τη ζωή και το έργο του Διονυσίου Σολωμού.

Ο εθνικός μας ποιητής Διονύσιος Σολωμός γεννήθηκε σαν σήμερα στις 8 Απριλίου του 1798 στη Ζάκυνθο, ως εξώγαμο τέκνο του κόντε Νικόλαου Σολωμού και της υπηρέτριάς του Αγγελικής Νίκλη.

Υπό τον εποπτεία του δασκάλου του, αβά Σάντο Ρόσι, ο Σολωμός πέρασε μετά τον θάνατο του πατέρα του υπό την κηδεμονία του κόντε Διονύσιου Μεσάλα, ο οποίος έπειτα από έναν χρόνο, τον έστειλε στην Ιταλία για σπουδές. Εκεί, αρχικώς γράφτηκε στο Λύκειο της Αγίας Αικατερίνης στη Βενετία, όπου όμως αντιμετώπισε σημαντικές δυσκολίες, λόγω της αυστηρής πειθαρχίας που επιβαλλόταν στους μαθητές. Έτσι, ο Ρόσι, που είχε ταξιδέψει μαζί του, τον πήρε στην Κρεμόνα όπου και ολοκλήρωσε τις μαθητικές τους υποχρεώσεις. Στα τέλη του 1815 γράφτηκε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Παβίας, από όπου αποφοίτησε δύο χρόνια μετά. Επηρεασμένος από την ιταλική λογοτεχνία – και γνωρίζοντας άριστα την ιταλική γλώσσα, άρχισε να γράφει τα πρώτα του ποιήματα στα ιταλικά. Γρήγορα το έργο του αναγνωρίστηκε, ενώ πλέον ο ίδιος είχε αρχίσει να γοητεύεται και από τον γαλλικό διαφωτισμό.

Επιστρέφοντας στη γενέτειρα του, εντάχθηκε πολύ γρήγορα στους λογοτεχνικούς κύκλους που αναπτύσσονταν ταχύτατα εκείνη την εποχή. Τότε είναι που τον κυριεύει η ιδέα, να συλλέξει δημοτικά τραγούδια από όλα τα μέρη της Ελλάδας, προκειμένου να τα μελετήσει και να ανακαλύψει υλικό που θα εξέλισσε και τη δικό του έργο. Ωστόσο, σε αυτό το σημείο αντιμετώπισε σημαντικές δυσκολίες, καθώς όχι μόνο δεν μπορούσε να κάνει καλή χρήση της ελληνικής γλώσσας, αλλά και δεν έβρισκε ποιητικά έργα στη δημοτική γλώσσα, προκειμένου να τα χρησιμοποιήσει ως πρότυπο.

Άρχισε να μελετά τα δημοτικά τραγούδια και την κρητική λογοτεχνία, ενώ δειλά – δειλά, έγραφε και τα πρώτα του ποιήματα στα ελληνικά. Ωστόσο η στιγμή που άλλαξε τη ροή του συγγραφικού του έργου, ήταν η συνάντησή του με τον Σπυρίδωνα Τρικούπη, το 1822. Προσκεκλημένος του λόρδου Γκίλφορντ στη Ζάκυνθο, ο Τρικούπης θέλησε να γνωρίσει τον Σολωμό. Στη δεύτερη συνάντησή τους ο Σολωμός τού διάβασε το ιταλικό «Ωδή για την πρώτη λειτουργία». Ο Τρικούπης παρέμεινε σιωπηλός και λίγο μετά του αποκρίθηκε: «Η ποιητική σας ιδιοφυΐα σάς επιφυλάσσει μια διαλεχτή θέση στον ιταλικό Παρνασσό. Αλλά οι πρώτες θέσεις εκεί είναι πιασμένες. Ο ελληνικός Παρνασσός δεν έχει ακόμη τον Δάντη του». Μάλιστα ήταν εκείνος που βοήθησε τον Σολωμό στη μελέτη των ελληνικών ποιημάτων, προκειμένου να εξελίξει τη χρήση της ελληνικής γλώσσας.

Ο ύμνος εις την Ελευθερία

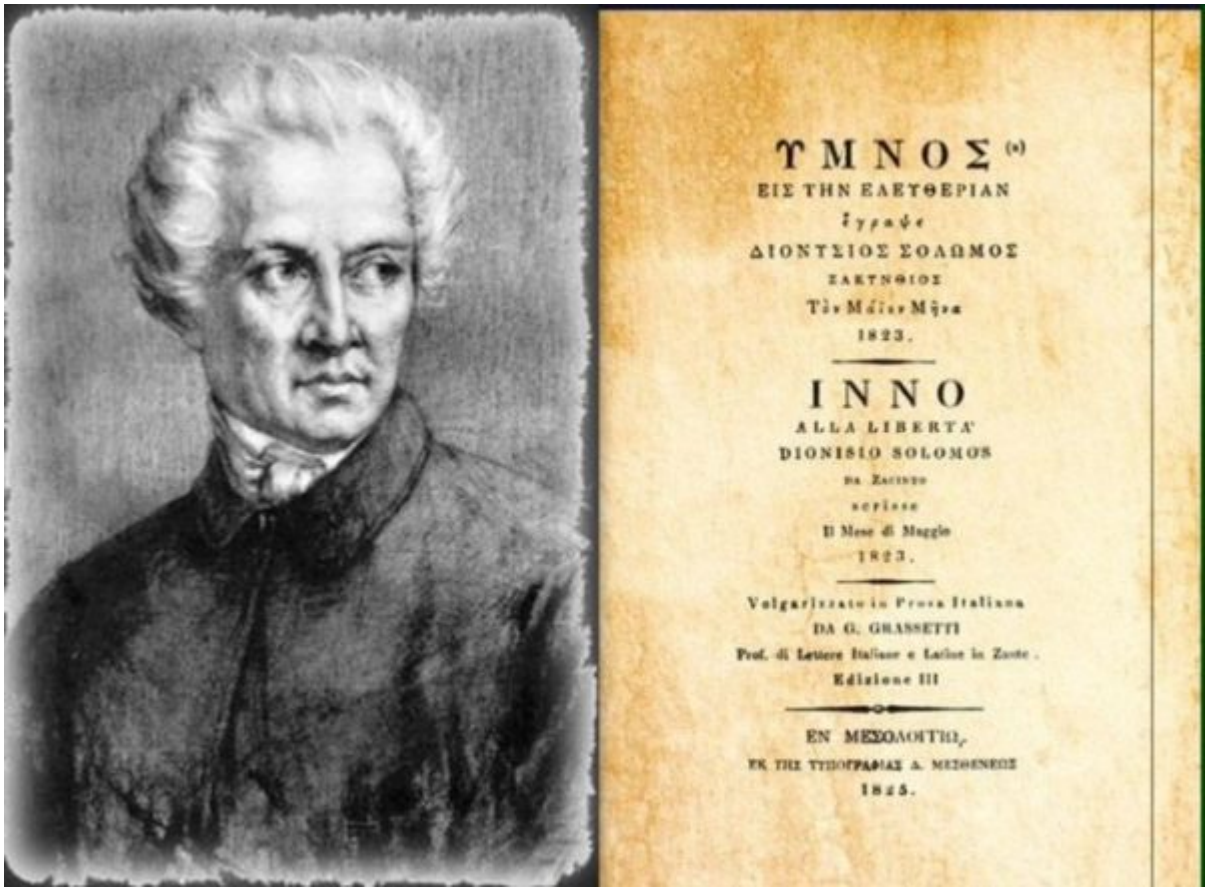

ΥΜΝΟΣ (*)
ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ
ἔγραφε
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ
ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ
Τὸν Μάϊον Μῆνα
1823.

INNO
ALLA LIBERTA'
DIONISIO SOLOMOS
DA ZACINTO
scrisse
Il Mese di Maggio
1823.

Volgarizzato in Prosa Italiana
DA G. GRASSETTI
Prof. di Lettere Italiane e Latine in Zante.
Edizione III

ΕΝ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΩι,
ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Δ. ΜΕΣΘΕΝΕΩΣ
1825.

Λένε, ότι ένας ποιητής πρέπει να γράψει πολλά έργα, ακόμη και συλλογές για να καταφέρει να κερδίσει την αναγνώριση. Δεν συνέβη το ίδιο με τον Σολωμό. Τον Μάιο του 1823, ολοκληρώνει τον «Ύμνο εις την Ελευθερίαν», εμπνευσμένος από την ελληνική επανάσταση του 1821. Το ποίημα δημοσιεύεται στην Ελλάδα το 1824 και ένα χρόνο μετά στην Ευρώπη. Η φήμη του Σολωμού εξαπλώνεται σε όλη τη χώρα και στην αλλοδαπή.

Το 1828, έχοντας οικονομικές διαφορές με τον αδελφό του Δημήτριο για κληρονομικά ζητήματα, ο Σολωμός μετακόμισε στην Κέρκυρα. Αρκετοί είναι ωστόσο εκείνοι που υποστηρίζουν, ότι ο Σολωμός σχεδίαζε να φύγει από τη Ζάκυνθο, αναζητώντας ένα πιο πνευματικό περιβάλλον, αλλά και την απαραίτητη απομόνωση για να συνεχίσει το έργο του. Εκεί, ξεκίνησε να μελετά τη γερμανική ρομαντική φιλοσοφία και ποίηση, διαβάζοντας τις ιταλικές μεταφράσεις των έργων σπουδαίων συγγραφέων.

Λίγα χρόνια αργότερα, την περίοδο 1833-1838, άλλη μία διαμάχη ξέσπασε στο οικογενειακό του περιβάλλον. Έχοντας αποκαταστήσει τις σχέσεις με τον αδελφό του, βρέθηκε αντιμέτωπος με τον ετεροθαλή αδελφό του από την πλευρά της μητέρας του Ιωάννη Λεονταράκη, ο οποίος διεκδικούσε δικαστικά, τμήμα της πατρικής περιουσίας, με το επιχείρημα ότι ήταν και αυτός τέκνο του κόντε Νικόλαου Σολωμού, αφού η μητέρα του ήταν έγκυος πριν από τον θάνατό του.

Παρόλο που η κατάληξη της περιπέτειας ήταν ευνοϊκή για αυτόν και τον αδελφό του, η δικαστική διαμάχη οδήγησε σε αποξένωση του Σολωμού από τη μητέρα του, επιλέγοντας παράλληλα να απομακρυνθεί από κάθε έκφραση δημοσιότητας. Όχι όμως και από τη συγγραφική του συνέχεια, η οποία εκφράστηκε μέσα από τα ανολοκλήρωτα ποιήματά του, «Ο Κρητικός», «Ελεύθεροι Πολιορκημένοι», «Ο Πόρφυρας», τα οποία κατά πολλούς, είναι και τα καλύτερα έργα του. Το 1849, βραβεύθηκε με το μετάλλιο του Τάγματος του Σωτήρος

Το τέλος του Διονυσίου Σολωμού ήταν άδοξο. Το 1851 εμφάνισε σημαντικά προβλήματα υγείας, και μετά και την τρίτη εγκεφαλική συμφόρηση που έπαθε το 1856 δεν έβγαινε καν από το σπίτι. Απεβίωσε τον Φεβρουάριο του 1857. Η είδηση του θανάτου του μεταφέρθηκε αστραπιαία σε όλη τη χώρα, η οποία τον πένθησε με τιμές.

Γνωρίζατε ότι…

Τα έργα που ο Σολωμός ξεκινούσε, αλλά άφηνε ανολοκλήρωτα, περιγράφηκαν από τον Κώστα Βάρναλη, με τη φράση «Ο Σολωμός πάντα τα έγραφε, αλλά ποτές του δεν τα έγραψε».

Τον Εθνικό Ύμνο της Ελλάδος αποτελούν οι δύο πρώτες στροφές του ποιήματος «Ύμνος εις την Ελευθερίαν».

Το 1828, ο Νικόλαος Μάντζαρος, Κερκυραίος μουσικός και φίλος του Σολωμού, μελοποίησε το ποίημα, με βάση λαϊκά μοτίβα, για τετράφωνη ανδρική χορωδία, αλλά όχι ως εμβατήριο. Έκτοτε ο «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» ακουγόταν τακτικά σε εθνικές γιορτές.

Το 1844 το ποίημα μελοποιήθηκε για δεύτερη φορά από τον Μάντζαρο και υποβλήθηκε στον βασιλέα Όθωνα με την ελπίδα να γίνει δεκτό ως εθνικός ύμνος. Παρά την τιμητική επιβράβευση του Ν. Μάντζαρου με τον Αργυρό Σταυρό του Τάγματος του Σωτήρα και του Δ. Σολωμού με Χρυσό Σταυρό του ίδιου Τάγματος, το έργο διαδόθηκε μεν ως «θούριος» αλλά δεν εγκρίθηκε ως ύμνος.

Το 1861 ο Υπουργός των Στρατιωτικών ζήτησε από τον Μάντζαρο να συνθέσει εμβατήριο πάνω στον «Ύμνο εις την Ελευθερίαν». Ο μουσικός μετέβαλε τον ρυθμό του ύμνου του Σολωμού σε ρυθμό εμβατηρίου και το 1864, μετά την ένωση της Επτανήσου με την Ελλάδα, ο "Ύμνος εις την Ελευθερίαν" καθιερώθηκε ως εθνικός ύμνος. Ο εθνικός ύμνος, μαζί με τη μουσική του, τυπώθηκε για πρώτη φορά σε 27 κομμάτια, το 1873, στο Λονδίνο.

Το ποίημα «Ύμνος εις την Ελευθερία» αποτελείται από 158 τετράστιχες στροφές

από αυτές οι 24 πρώτες στροφές καθιερώθηκαν ως Εθνικός Ύμνος, το 1865. Από αυτές οι δύο πρώτες είναι εκείνες που ανακρούονται και συνοδεύουν πάντα την έπαρση και την υποστολή της σημαίας και ψάλλονται σε επίσημες στιγμές και τελετές. Κατά τη διάρκεια της ανάκρουσης αποδίδονται τιμές χαιρετισμού.

Η παράδοση του σολωμικού έργου

Ζων ο ποιητής δημοσίευσε μόνον ένα μικρό μέρος του έργου του. Η ποιητική φήμη του οφειλόταν κυρίως στο νεανικό του έργο «Ο Ύμνος προς την Ελευθερίαν». Τα περισσότερα και καλύτερα ποιήματά του, ιδίως εκείνα που ανήκουν στο ώριμο έργο του έμειναν ανέκδοτα, ανολοκλήρωτα και ακατάστατα γραμμένα στα αυτόγραφα τετράδια του η σε σκόρπια φύλλα.

Δυό χρόνια μετά το θάνατό του, το 1859, κυκλοφόρησε το Διονυσίου Σολωμού, Τα ευρισκόμενα, με πρόλογο του Ιακώβου Πολυλά, ενός από τους οξυνούστερους παράγοντες του φιλολογικού του κύκλου, που έμεινε πλέον και ο καθοδηγητής των σολωμικών ποιητών. Εργαζόμενος με μεθοδικότητα ο Πολυλάς κατόρθωσε να αποκαταστήσει και ως ένα σημείο να ανασυνθέσει το ελληνικό κείμενο των σολωμικών ποιημάτων.

Στον Λίνο Πολίτη οφείλεται η τρίτομη έκδοση των Απάντων του Σολωμού (1948) και η δίτομη διπλωματική έκδοση των Αυτόγραφων έργων, (1964) που παρουσίασε σε τυπογραφική μεταγραφή και φωτοτυπική μορφή τα σολωμικά τετράδια. Όπως είναι φυσικό η παρουσίαση των σολωμικών τετραδίων έδωσε μία νέα ώθηση στη σολωμική έρευνα και έθεσε βάσεις για την επίλυση του εκδοτικού προβλήματος. Η τέταρτη και πλέον πρόσφατη «Ποιήματα και πεζά» από τον Στυλιανό Αλεξίου (1994) αναθεώρησε αρκετά τις εκδόσεις Πολυλά και Πολίτη, καθώς έθεσε ως στόχο της την ενιαία παρουσίαση των ολοκληρωμένων έργων και των πληρέστερων αποσπασμάτων του Σολωμού.

Πηγές: zougla.gr, alfavita.gr